

Tyttötutkimus ja tyttöys yhteiskunnassa

Elina Laine, yliopisto-opettaja, väitöskirjatutkija, elanlai@utu.fi

TURUN
YLIOPISTO

Tyttöyden määritelmät

- Ikä, lapsuus ja nuoruus suhteessa sukupuoleen
- Kyseessä ei vain biopsykologinen tai kronologinen ikävaihe, vaan tyttöyden määritelmät ja kokemukset rakentuvat ympäröivässä historiallisessa, sosiaalisessa ja yhteiskunnallisessa kontekstissa (Ojanen 2011; Arnell & Vogell 2021).
- Tyttöys on tekemistä, erilaisten ruumiillisten performanssien suorittamista, haltuun ottamista ja tuottamista (esim. Oinas 2011, 16).
- Tyttöjen mainetta rakennetaan sosiaalisesti ja kulttuurisesti, mutta samalla nämä kontekstissaan tuotetut diskurssit materialisoituvat tyttöjen pukeutumisessa, käyttäytymisessä ja seksuaalisuuden ilmaisussa (Isotalo 2015, 47).

Toisaalta

län korostaminen keskeisimpänä lapsuutta ja nuoruutta määrittävänä kategoriana kadottaa herkästi muiden sosiaalisten kategorioiden kuten yhteiskuntaluokan merkitykset (Pinto de Carvalho & Senkevics 2017, 128).

Tyttöjen on nähty rakentavat identiteettiään osana kasvanutta vapaa-aikaa, kulutusta ja markkinoita, mikä kuitenkin ohittaa keskiluokkaisuuden ja valkoisuuden merkitykset tyttöjen elämäntavan määritelmässä (Goncik ym. 2009, 7; Evans-Winters 2017, 415).

Lukuisat tytöt kohtaavat sukupuolittuneita ja syrjiviä koulutus- ja työllistymispolkuja sekä rasmin ja naisvihan määrittämiä toiminnan ehtoja yhteiskunnassa (Vogel & Arnell 2021, 243).

Tyttöys, seksuaalisuus ja ruumiillisuus

- Lapsuus näyttäytyy herkästi sukupuolettomana ja ei-seksuaalisena, vaikka lapsia aktiivisesti asetetaan kaksijakoiseen sukupuolikäsitteseen ja heteronormiin (Miettinen 2015).
  - Tytön ruumiillisuus yhdistetään yhteiskunnan moraalisuuteen ja siveellisyyteen, mikä rakentaa yksilön mainetta ja kuulumista yhteisöön (Aaltonen 2011).
- Seksuaalisuuteen liitetään vaaroja ja riskejä, jotka paikantuvat häpeään, maineeseen ja sosiaalisiin suhteisiin, samalla kun tyttöjen ruumiillisuus halutaan nähdä lapsekkaana ja viattomana.

Moni tunnistaa ”täydellisen tytön”, ja juuri heistä olen huolissani

Maaret Kallion kolumni | Moni tyttö pyrkii täydellisyyteen. Täydellisyyden kuoren ei saa kuitenkaan antaa hämätä, kirjoittaa Maaret Kallio kolumnissaan.

UUTISET Tuoreimmat Koronavirus Paikallisuutiset Sää Kotimaa Ulkomaat

Koulujen tasa-arvo-opas raivostutti vanhemmat - Opetushallitus: Kouluissa saa edelleen puhua tytöistä ja pojista

Opetushallituksen mukaan kohua ei aiheuttanut opas vaan se, miten sitä on tulkittu.

Tasa-Arvo 18.10.2016 Päivitetty 19.10.2016 10:36

 Donald J. Trump @realDonaldTrump

She seems like a very happy young girl looking forward to a bright and wonderful future. So nice to see!

 WIRED @WIRED

“People are suffering, people are dying, entire ecosystems are collapsing. We are in the beginning of a mass extinction and all you can talk about is money and fairytales of eternal economic growth.” Watch Greta Thunberg speak at the UN Monday morning. wired.trib.al/VXdAnKt

Tyttöyden merkityksiä

yle Uutiset Areena Urheilu Valikko

UUTISET Tuoreimmat Koronavirus Paikallisuutiset Urheilu Sää Kotimaa Ulkomaat

Raisa Omaheimon kolumni: Sisäistetty naisviha saa meidät inhoamaan asioita, joita teinitytöt rakastavat

Jo alakouluikäisenä tiesin, mitä tarkoittaa "heittää kuin tyttö", kirjoittaa Raisa Omaheimo.

Naisviha 6.8.2020 klo 06.45 | päivitetty 6.8.2020 klo 09.40

Kulttuuri | Kuvataide

Riina Tanskanen, 22, tekee kuvia tympeistä tytöistä, jotka antavat karvojen kasvaa ja pierevät: ”On ok olla nuiva akka”

Tympeät tytöt -Instagram-tilillä on esillä Riina Tanskasen töitä, joissa käsitellään muun muassa seksuaalista väkivaltaa, suorituskeskeistä yhteiskuntaa, miellyttämistä ja sitä, mitä tyttönä eläminen tarkoittaa vuonna 2020. Projektista tuli Tanskaselle ”oma röyhkeyskoulu”.

”Tavalliset tytöt”

Ilona Nikanto ym. (2018, 38):

”Tavallinen tyttö nähtiin **pojan vastakohtana** paitsi fyysisiltä ominaisuuksiltaan myös kiinnostuksen kohteiltaan. Tyttöjen kuvauksissa tavallinen tyttö on tarpeeksi tyttö, erontekona poikaan, olematta kuitenkaan **liian huomiota herättävä tai itsevarma**. Tytöstä saattoi tehdä epätavallisen sekä liian naisellinen ulkonäkö, mutta myös liian poikamainen olemus. **Sopiva tyttöys on siis jotain tältä väliltä; tasapainoilua liiallisen naisellisuuden ja maskuliinisuuden välillä. Ruumiillisuus näyttäisi määrittelevän laajemminkin naiseuden sosiaalisuuden rajoja:** tytöt tuottivat kertomuksia, joissa tulkittiin epätavallisen tytön rumiillisuutta ja tehtiin sen perusteella päätelmiä tytön järkevyydestä, koulumenestyksestä sekä ennen kaikkea soveltuvuudesta ystäväksi (ks. myös Tolonen 2001a). Tuotetut kertomukset ilmentävät myös, kuinka **epäsiisti ulkonäkö liitetään ajatukseen tytön epäsopivasta käytöksestä ja siten myös sopimattomuudesta ystäväksi.**”

”Hiljaiset tytöt, kympin tytöt”

Pisa-keskustelun yhteydessä on hyvin tyypillistä olla huolissaan pojista, samalla kun tyttöjen koulumenestystä vähätellään (Lahelma ym. 2020).

Tyttöjen pärjääminen tai menestys koulussa liitetään heidän ahkeruuteensa, hiljaisuuteensa ja siihen, että he hyötyvät koulutusjärjestelmästä (Käyhkö 2011; Mannevuola 2015).

Kuitenkin tyttöjen kokemukset esimerkiksi ahdistuksesta ja uupumuksesta ovat yleisiä (Kouluterveyskysely 2021).

”Pahat tytöt”

- Tyttöjen väkivaltaa on selitetty mm. naiseuden ja pahuuden konstruktiolla: emotionaalinen, irrationaalinen, hallitsematon – ja siksi kurin tarpeessa. Toisaalta tyttöys jotain passiivista: hauras, naiivi, voimaton – ja siksi suojelun tarpeessa. (Batchelor 2021.)
- Toisaalta tytöt nähdään herkästi haavoittuvina, joita on suojeltava tai tyttöjen käytöstä on rajoitettava. Ikään kuin tytöllä olisi vaarana ”menettää” jotain.
- Sosiaalityössä on hallinnut tyttöjä patologisoiva diskurssi, jossa keskityttiin ei-normatiiviseksi miellyttyyn tyttöjen käytökseen ja heidän seksuaalisuuteensa (Krumer-Nevo ym. 2015).

Lopuksi

Tyttöyden määrittelemisen ei ole helppoa, ja merkitykset rakentuvat osana historiallista, kulttuurista ja sosiaalista kontekstia.

”Tavallisen tytön”, ”hiljaisen tytön” ja ”pahan tytön” metaforat kuvaavat niitä moninaisia ja ristiriitaisia käsityksiä, odotuksia ja stereotypioita, joita tyttöyteen ja tyttöjen elämään saatetaan yhteiskunnassa liittää.

Kiitos!

Kirjallisuus

- Aaltonen S. (2011) Tytöt ja maine. Teoksessa: Ojanen Karoliina & Mulari Heta & Aaltonen Sanna (toim.) Entäs tytöt. Johdatus tyttötutkimukseen. Tampere: Vastapaino, 269-305.
- Batchelor, S. (2021) Fighting Like a Boy? Victimization and Agency in the Lives of Young Women Who Offend. Teoksessa: M. Vogel & L. Arnell (toim.) Living Like a Girl: Agency, Social Vulnerability and Welfare Measures in Europe and Beyond. Berghahn Books, 83-99.
- de Carvalho, M. and Senkevics, A. (2017) "Third World" Girls: Gender, Childhood and Colonialism. Open Journal of Social Sciences, 5, 125-138.
- Ekholm, D., Dahlstedt, M. & Rönnbäck, J. (2021) Becoming a 'Football Girl' On Disidentification and Appropriation of Gender Norms and Hierarchies in Sports-Based Interventions in the Swedish Urban Periphery. Teoksessa: M. Vogel, and L. Arnell (toim.) Living Like a Girl: Agency, Social Vulnerability and Welfare Measures in Europe and Beyond. Berghahn Books, 185-204.
- Evans-Winters, V. E. (2017). Flipping the Script: The Dangerous Bodies of Girls of Color. Cultural Studies Critical Methodologies 17(5), 415-423.
- Gonick, Marnina, Renold, Emma, Ringrose, Jessica & Weems, Lisa (2009) Rethinking Agency and Resistance. What Comes After Girl Power? Girlhood Studies 2:2, 1–9.
- Honkasalo, V. (2011) Monikulttuurisuus ja sukupuolten tasa-arvo nuorisotyössä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, Julkaisuja 109.
- Isotalo, A. (2015) Mistä hyvät tytöt on tehty? Somalitytöt ja maineen merkitykset. Väitöskirjatutkimus. Turun yliopiston julkaisuja sarja C osa 407. Turku: Turun yliopisto.
- Krumer-Nevo, M., Berkovitz-Romano, A. & Komem, M. (2015) The Study of Girls in Social Work. Major Discourses and Feminist Ideas. Journal of Social Work 15 (4), 425–446.
- Käyhkö, M. (2011) Koulu tyttötutkimuksen näyttämönä. Teoksessa K. Ojanen, H. Mulari & S. Aaltonen (toim.) Entäs tytöt? Johdatus tyttötutkimukseen. Tampere: Vastapaino, 89-134.
- Lahelma, E. & Lappalainen S. & Kurki T. (2020) Pisa-arvioinneissa rakentuva tasa-arvo ja sukupuoli. Sukupuolentutkimus 33(3).
- Mannevuori, M. (2015) Affektitehdas. Työn rationalisoinnin historiallisia jatkumoa. Turku: Turun yliopisto.
- Miettinen, S. (2015) Hankala tyttö! Queer-lapsuuden kulttuurinen mahdollisuus. Teoksessa Viola Parente-Čapková, Heidi Grönstrand, Ritva Hapuli & Kati Launis (toim.) Nainen kulttuurissa, kulttuuri naisessa. Turku: Turun yliopisto, 57-80.
- Nikanto, J. & Rissanen I. & Eerola, P. & Eskola J (2018). Tyttö tuollainen. Kertomuksia tyttöydestä. Teoksessa Jari Eskola, Ilona Nikanto & Satu Virtanen (toim.) Aikamme kasvatusta: vain muutos on pysyvää? 14 eläytymismenetelmätutkimusta. Tampere: Tampere University Press.
- Ojanen, K. (2011) Katsaus tyttötutkimuksen suomalaiseen historiaan ja keskusteluihin. Teoksessa: K. Ojanen, H. Mulari & S. Aaltonen (toim.) Entäs tytöt? Johdatus tyttötutkimukseen Tampere: Vastapaino, 9–43
- Oinas E. (2011) Tyttötutkimuksen näkökulmia ruumiillisuuteen. Teoksessa: Ojanen Karoliina & Mulari Heta & Aaltonen Sanna (toim.) Entäs tytöt. Johdatus tyttötutkimukseen. Tampere: Vastapaino, 305-343.
- Omotoso, S. A. & Ogbebor, E. (2023) As Knowers and Narrators: A Case Study of African Girlhood. Girlhood studies 16(1), 1–19. Vogell M. & Arnell L. (2021) Living like a girl: agency, social vulnerability and welfare measures in Europe and beyond. New York: Berghahn Books
- Vogell M. & Arnell L. (2021) Living like a girl: agency, social vulnerability and welfare measures in Europe and beyond. New York: Berghahn Books